

Τ Ο Ν

ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

Συμπράξει μερικῶν πεπαιδευμένων ἐκδιδομένη παρὰ Δ. Ἀρσέλιμου.)

ΑΡΙΘ. 2 Β'. ἑξαμηνίας.

1837.

(Φεβρουαρίου.)

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ. Περί κορασιῶν ἀνατροφῆς. — ΓΕΩΛΟΓΙΑ. Περί σεισμῶν καὶ κεντρογείου πυρός. —
ΒΟΤΑΝΙΚΗ. Περί τοῦ προτινοκοκκίου. — ΓΕΩΡΓΙΑ. Μεταξοσκωληκτοτροφία. — ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΑ. —
ΘΩΙΚΑ. — ΠΟΙΚΙΛΑ. — ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Περί κορασιῶν ἀνατροφῆς.

Εἰς ὅλα τὰ βάρβαρα ἔθνη τῆς ἀρχαίου-
τητος τὸ ἡμισυ μέρος κατεδικάσθη πάν-
τοτε νὰ δουλεύῃ ἰλωτικῶς τὸ ἄλλο. Αἱ
γυναῖκες προωρισμέναι κυρίως νὰ βοηθῶσι
τοὺς ἄνδρας καὶ νὰ ἀνακουφίζωσι τὰς
θλίψεις των ἐτρέφοντο ἄλλοτε ὡς ἀνδρά-
ποδα, διέτριβον χωρισμέναι ἀπὸ αὐτοὺς
καὶ ποτὲ δὲν ἐφαίνοντο ἔξω τῆς οἰκίας,
χωρὶς νὰ ἔχωσι σκεπασμένον τὸ πρόσω-
πον, οὔτε κἀνεὶς ἐτόλμα καθ' ὁδὸν νὰ τὰς
πλησιάζῃ. Ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ Θεμιστοκλῆς
μεταβαίνων εἰς τῆς Περσίας τὴν μητρό-
πολιν διὰ νὰ διασωθῇ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων
τὴν μαιφόνον ἀχαριστίαν πέρασε δύο
μηνῶν ὀλόκληρον δρόμον ἀπὸ τῆς Ἰωνίας
τὰ παράλια ὡς τὴν αὐλὴν τοῦ μεγάλου
Ἀρταξέρξου κατακλεισμένος ὡς γυνὴ εἰς
τὴν ἀρμάμαζαν ὥστε οὔτε ὁ ἀμαξήλατος
ἐδυνήθη νὰ τὸν ἰδῇ, πολὺ δὲ μᾶλλον
ποῖος ἦτο νὰ μάθῃ. Ὁ Πλούταρχος ἀνα-

φέρων παράδειγμα τῆς τοιαύτης σκαί-
τητος τοὺς Πέρσας, φαίνεται ὅτι ἤθελε νὰ
παραστήσῃ διαφέροντας κατὰ τοῦτο τοὺς
Ἕλληνας. Ἡμεῖς δὲ ἂν καὶ δὲν τολμῶμεν
νὰ τοὺς συγκρίνωμεν μὲ ἐκείνους, εὐρί-
σκομεν ὅμως ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶχον ἀνάλο-
γόν τινα μὲ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν βλέπομεν
καὶ τὴν σήμερον μεταξὺ τῶν ἀπολιτεύτων
λαῶν κατὰ τοῦτο ἀγροικίαν. Ἐπειδὴ ἀπὸ
τοὺς ἡρωϊκοὺς τοῦ Ὀμήρου χρόνους ὡς τὴν
ἀνθηροτάτην ἐποχὴν τῆς πολεμικῆς, ἐπι-
στημονικῆς καὶ βιομηχανικῆς δόξης ἐπὶ
Περικλέους, αἱ γυναῖκες δὲν εἶχον σχεδὸν
κοινωνίαν μὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ ἐφυλάτ-
τοντο μὲ καταγέλαστον ζηλοτυπίαν. Σπα-
νίως καὶ μόνον διὰ κατεπειγουσας ἀνάγκας
συγχωρεῖτο εἰς αὐτὰς νὰ ἐξέρχωνται. Τοῦ-
το δὲ μαρτυρεῖ ὁ Εὐριπίδης (Ἄνδρομ.).

Ἄλλ' εἰσι θ' εἴσω μὴδὲ φαντάζου δόμων.
Πάροιθε τῶν δε μήποτ' αἰσχύνην λάβης
καὶ ἀλλοῦ (Ἰφιγ. ἐν Αὐλ. καὶ Φοίνισ.) πάλιν
ὄχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς
εἰς δὲ τὸν Ἀριστοφάνην (Θεσμοφορ.) βλέ-

πομεν ὅτι πολλὰ καὶ ἴσοι συνέβαινε νὰ κατακλείωσι τὰς γυναικας μὲ μοχλοὺς καὶ σφραγίδας. Καὶ ὁ Μένανδρος δὲ ἀναφερόμενος ἀπὸ τῶν Στοβαῖων λέγει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ προχωρῶσιν ἐπέκεινα τῆς αὐλείου θύρας·

τοὺς τῶν γαμετῶν ὄρους ὑπερβαίνει
γύναι,
πέρας γὰρ αἴλειος θύρα.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν συμπεραίνεται εὐκόλως ὅποια ἦτο ἐν γένει ἡ ἀνατροφή τῶν ὑπανδρευμένων γυναικῶν καὶ ἰδιαίτερος τῶν κορασιῶν ἡ τύχη. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως δὲν δύναται νὰ μείνῃ πάντοτε μὲ σφαιρὰς ἰδέας, ἀλλ' ἐλευθεροῦται κατ' ὀλίγον καὶ βαθμηδὸν ἀπὸ τὰς προλήψεις. Διὰ τοῦτο βλέπομεν μεγίστην διαφορὰν κατὰ τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς τοὺς Ῥωμαίους, τῶν ὁποίων αἱ γυναῖκες ὄχι μόνον ἀγωγὴν ἐλευθεριωτέραν ἐλάβαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς θυσίας, ἢ τὰ συμπόσια παρευρίσκοντο καὶ εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις ἐμβαίνουν, καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας εἶχον ὕψιστον τινα κυριότητα.

Δὲν πρέπει ὅμως πάλιν νὰ νομίσωμεν ὅλως ἀμαθεῖς καὶ τὰς γυναικας τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων. Ἡ Λεσβία Σαπφῶ, ἐτίμησε τὴν ποίησιν μὲ τοὺς παθητικούς αὐτῆς στίχους· ἡ Θηβαία Κορίννα καὶ ἡ Μυρτῶ ἔδωκαν φιλοκαλῆς ποιητικῆς μαθήματα εἰς τὸν Πίνδαρον. Ἡ Ἀργεῖα Τελέσιλλα διέπρεψεν ὡς φιλόμουσος κατ' ὕλην τὴν Πελοπόννησον· ἡ Σαμία Θεανὸς σύζυγος τοῦ Πυθαγόρου ἔγραψε περὶ παιδαγωγίας καὶ οἰκονομίας· εἰς τῆς ὠραίας Ἀσπασίας τὴν συναναστροφὴν ἐσύναξε μὲ ἐλπίδα ὠφελείας καὶ αὐτὸς ὁ ἐμβριθέστατος τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων Σωκράτης· ἡ ἄλγε-

βρα τοῦ Διοφάντου ἐσχολιάσθη ἀπὸ γυναικας, καὶ ἡ περίφημος, ἀλλὰ δυστυχεῖς Ἰπατία ἐδίδασκε τὰ μαθηματικὰ εἰς τὴν σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐκτὸς τῶν ὀνομάτων τούτων εὐρίσκωμεν πολλὰ ἄλλα εἰς τὸν Διογένην Λαέρτιον καὶ ἄλλους συγγραφεῖς. Ἀλλ' αὐτὰ ἀρκοῦσι νὰ παραστήσωσιν ὀτιμὸν ἢ διαφορὰ τῆς ἀνατροφῆς ἔδειξε διάφορον ἄχρι τοῦδε τὴν φύσιν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός. Ἡ ἀλήθεια αὕτη δὲν ἐπιδέχεται πλέον τὴν σήμερον παραμικρὰν ἀμφιβολίαν· ἐπειδὴ ὑπάρχει γνωστὸν μὲ πόσῃ δόξαν καὶ εὐτυχίαν τῶν διοικουμένων λαῶν ἐβασίλευσαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ Ἐλισάβετ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἡ Χριστίνα εἰς τὴν Σουηδίαν, καὶ ἡ Αἰκατερίνα εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Αἱ γυναῖκες τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν δὲν περιορίζονται πλέον εἰς τὴν φιλολογίαν, οὔτε εὐχαριστοῦνται νὰ περιδιαβάσωσιν, ὡς ἡ Στάελ, τοὺς ἐκτεταμένους τῶν χαρίτων λειμῶνας, συλλέγουσαι τὰ ἄνθη τῆς φαντασίας, τῆς ποιήσεως καὶ μυθιστορίας· ἀλλ' ἐναμιλλώμεναι μὲ τοὺς ἄνδρας τολμῶσι νὰ ἀναβαίνωσι καὶ εἰς τὰς ὑψηλότητας ἐπιστημονικῆς θεωρίας. Ὁ Λαλάνδ, ὅστις ἔλαβε τὸν κόπον τὰ συντάξῃ ἐπίτηδες διὰ τὰς γυναικας ἀστρονομίαν ἀναφέρει πολλὰς, αἱ ὁποῖαι εὐδοκίμησαν εἰς τὰ μαθηματικὰ· ἡ Μαρία Cunitz κόρη ἰατροῦ ἀπὸ τὴν Σιλεζίαν ἐξέδωκεν ἀστρονομικούς πίνακας· ἡ σύζυγος καὶ ἡ κόρη τοῦ ἀστρονόμου Muller ἐχρημάτισαν καὶ αὐταὶ ἀστρονόμοι· ἡ Ἰωάννα Δουμκία ἔγραψε περὶ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου· ἡ σύζυγος τοῦ Ἑλβετίου παρετήρη μὲ αὐτὸν τὰ ἄστρα· αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Μαμφρέδῃ συνέγραψαν τὰ ἀστρονομικὰ ἡμερολόγια τῆς

Βοηωνίας, αἱ δὲ ἀδελφαὶ τοῦ Kirche τὰ τοῦ Βερολίνου· ἡ Μαρκεσία τοῦ Chatelet μετέφρασε τὸν Νεύτωνα· ἡ Κόμησσα Πουζωλίνα οἰκοδόμησεν ἀεροσκοπεῖον εἰς τὴν Πολλωνίαν· ἡ Lepaute ἐλογαρίαζε δέκα χρόνους τὸ ἀστρονομικὸν ἡμερολόγιον τῆς ἀκαδημίας τῶν Παρισίων· ἡ Edwards ἐοργάζετο εἰς τὸ ναυτικὸν ἡμερολόγιον τοῦ Λονδίνου· ἡ Πιερὺ ἐδίδασκε τὴν ἀστρονομίαν εἰς Παρισίους· ἡ Καρολίνα Herschel ἀνεκάλυψε πέντε κομήτας, ἡ ἀνεψιὰ τέλος αὐτοῦ τοῦ Λαλάνδ ἐβόηθει τὸν πατέρα τῆς εἰς τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, συνέταξεν ὠροσκοπικούς πίνακας πρὸς χρῆσιν τῶν ναυτικῶν, καὶ συνεισέφερον ὕλην πολλὴν εἰς τὸ ἀστρονομικὸν σύγγραμμα τοῦ θεοῦ τῆς.

Τοιαῦται γυναικας πολλαπλασιάζονται τὴν σήμερον εἰς ὅλους τοὺς φωτισμένους τόπους· ὅθεν βλέπομεν ἀκαταπαύστως αὐτῶν τὰ ὀνόματα εἰς διάφορα συγγράμματα. Ἡ Cecilia de Luna Folliero νεαπολίτις τὴν πατρίδα, μέλος τῆς πολιτειογραφικῆς ἢ μᾶλλον γεωγραφικῆς ἐταιρείας ἔλαβε κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον χρυσοῦν βραβεῖον ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ δουκὸς Μοντμορανσὺ προέδρου διὰ τὰς ἀξιολόγους αὐτῆς διατριβὰς (*) ἡ Κόμησσα Βικτορίνη de Chastenay καὶ ἡ πριγκίπισσα Belgios ἠξιώθησαν διὰ τὴν

(*) Ἡ διάσκημος αὕτη κυρία, ἥτις μεταβαίνει σχεδὸν κατ' ἔτος ἀπὸ τὴν Νεάπολιν εἰς Παρισίους, τὸ μεγαδικὸν ἴσως καὶ ἀξιὸν θεᾶτρον τῶν ἐνδοξῶν προτερημάτων, ἔγραψε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἀκόλουθα.

1° Traité sur les moyens de faire concourir les femmes au bonheur public et à leur propre bien-être, 2° Sur l'état actuel de la musique à Naples sur tout, parmi les femmes, 3° Essai philosophique sur l'éducation.

παιδείαν αὐτῶν νὰ διορισθῶσι μέλη καὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἐταιρείας· ἡ νεάνις K. Anning ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν (Dorsetshire) περίφημος διὰ τὴν πολυμαθείαν τῆς καὶ τὰς γεωλογικὰς μάστις γνώσεις συγκαλεῖ εἰς τὸ παλαιοντολογικὸν αὐτῆς ταμεῖον ὅλους τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης. Πλήθος καὶ ἄλλων γυναικῶν Ἀγγλων καταγίνονται μὲ διάφορον ζῆλον εἰς τὰς ἐπιστήμας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Guvier ἀπὸ μίαν νεάνιδα γεωλόγον (τὴν K. Riviere de Se-riac près Castelnau) ἔλαβε τὰ ὠραϊοτάτα τῶν μασοδότων ὄστα, περὶ τῶν ὁποίων ἔγραψε. Τέλος ἡμεῖς αὐτοὶ ἐβλέπομεν πάντοτε εἰς Παρισίους πλουσιωτάτων οἰκογενειῶν γυναικας καὶ νεανίδας ἐρχομένας νὰ ἀκούσωσι τὰ μαθήματα τῆς φυσικῆς ἱστορίας τοῦ Cuvier εἰς τὸ Γαλλικὸν σχολεῖον, τῆς βοτανικῆς τοῦ Desfontaines, καὶ τῆς γημείας τοῦ Laugier εἰς τὸν βοτανικὸν κήπον, τῆς φυσικῆς τοῦ Pouillet εἰς τὴν ἀποθήκην τῶν βιομηχανικῶν ἀντικειμένων, τῆς ἀστρονομίας τοῦ Arago εἰς τὸ ἀεροσκοπεῖον, καὶ ἄλλα διάφορα μαθήματα καὶ ἄλλου καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὸ Ἀθήναιον.

Ἀπὸ τὸν διεξοδικὸν τοῦτον κατάλογον συνάγομεν ὡς πόρισμα, ὅτι ἡ ἀνατροφή τῶν κορασιῶν εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἐπασχολεῖ τόσον τοὺς καλοὺς γονεῖς ὅσον καὶ τῶν ἀρσενικῶν. Εἰς τὴν παρούσαν τῆς πολιτισμένης κοινωνίας κατάστασιν, αἱ γυναῖκες γίνονται ἀληθεῖς σύντροφοι καὶ βοηθοὶ τῶν ἀνδρῶν· αὐταὶ εὐρίσκονται εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν τεχνιτῶν, εἰς τὰ γραφεῖα καὶ τὰς ἀνταλλαγματικὰς τραπέζας τῶν πραγματευτῶν, εἰς ὅλας τὰς ἀξιολόγους πράξεις καὶ ὑποθέσεις. Ἡ ἀνετος δὲ αὕτη σχέσις

ἐνῷ ἐκτείνει τὸν ὀρίζοντα τῶν γνώσεων, ἡμερόνει τὰ ἦθη, ἐμπνέει πίστιν, συνειθίζει τινὰ τὸν ἄνθρωπον εἰς Σπαρτιατικὴν σωφροσύνην καὶ εὐπρέπειαν, εὐκολύνει κατ' ἐξοχὴν τὴν ἀμοιβαίαν σπουδὴν τῶν χαρακτήρων, ἐκπυρσεύει ἐνάρετον ἔρωτα καὶ συνάπτει μὲ ἀδιαρρήκτους δεσμούς νέους καὶ νέας, τῶν ὁποίων ὁ κατὰ τύχην γάμος ἤθελεν ἴσως φαρμακεύσειν ὀλόκληρον τὴν ζωὴν.

Εἰς τὴν Εὐρώπην (ἐκτὸς ἴσως τῆς Ἀγγλίας) δὲν εὐρίσκονται πλείότεραι ὠραϊαὶ γυναῖκες, παρόσον εἰς ἄλλους τόπους· ἀλλ' ἡ καλὴ καὶ πεφροντισμένη ἀνατροφή ἀναπληροῖ ὑπερεκπερισσοῦ πολυτάκτως τοῦ κάλλους τὴν ἔλλειψιν. Ἐπειδὴ δὲ ὅλα τὰ πράγματα ἢ φύσις ἐνεργεῖ μὲ σταθμὸν καὶ μέτρον, παντοῦ σχεδὸν ὅπου λείπεται σωματικαὶ χάριτες θέλωμεν ἀπαντήσαι ἠθικὰς ἀρετὰς καὶ ψυχικὰ προτερήματα· ὁ ἔρωσ ὑπάρχει ἄνθος ἐφήμερον, τὸ ὅποσον μαραίνει ἢ παραμικρὰ πνοή, ἀλλ' ἡ ἀμοιβαία ὑπόληψις τῶν συζύγων, ἣτις ἔχει βάσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τὰ ἀγαθὰ, ὁμοιάζει δένδρον, τὸ ὅποσον αὐξάνει κατὰ συνέλειαν καὶ ὅσῳ προχωρεῖ τὴν ἡλικίαν, τόσῳ μακρύτερον ἐκτείνει τὰς ρίζας.

Ἀλλ' ὅποια πρέπει ἄρα γε νὰ ἦναι τῶν κορασίων ἡ ἀγωγή; Ὁ Πλάτων εἰσάγει τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ εἰς τῶν στρατευμάτων αὐτῶν τὴν ὁδηγίαν· ἡ δὲ ἱστορία ἀπέδειξεν ὅτι δύνανται τῶντι σχεδὸν κατὰ πάντα νὰ εὐδοκίμησωσιν· ἀλλὰ διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀρκεῖ εἰς τὴν γυναῖκα νὰ ἀναλάβῃ ὅλην τὴν μέριμναν τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων, τῶν οἰκιακῶν περισπασμῶν καὶ ἐξαιρέτως

τὴν ἐπιμέλειαν τῆς παιδαγωγίας· ἀρκεῖ δὲ καὶ εἰς τὸν ἄνδρα νὰ ἔχη αὐτὴν βοήθον εἰς τὰς ἐσωτερικὰς χρεῖας, πιστὸν σύμβουλον εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ καὶ φρόνιμον παρήγορον εἰς ὅλας τὰς θλίψεις.

Καλὴν τῶν κορασίων ἀνατροφήν μόνον εἰς τὰ κοινὰ καταστήματα δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν· καθύτι ἐκεῖ ἡ ἀμιλλα ἐρεθίζει τὰ πνεύματα, ἡ δὲ συναναστροφή διεγείρει εἰς τὴν καρδίαν αἰωνίου φιλίας καὶ ἀγάπης αἰσθήματα. Γενικῶς δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπωμεν εἰς τὴν σοφίαν· ἀλλ' ἂν ἔχη ἢ ἡ νέα ἐκ φύσεως τὸ ἐνδόσιμον, ἀμαρτάνομεν πολὺ ἐμποδιζόντες τὴν εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῆς κλίσιν. Τίποτε δὲν ἐξαπλόνει τῶν ἰδεῶν τὸν κύκλον ὅσον ἡ μάθησις τῶν γλωσσῶν. Διὰ τοῦτο οἱ παλαιοὶ Ἀθηναῖοι ὠνόμασαν διφυῆ τὸν Κέκροπα, καθύτι ἐγνώριζε δύο γλώσσας, τὴν αἰγυπτιακὴν καὶ ἑλληνικὴν. Συμφέρει ἄρα νὰ διδάσκωνται τὰ κοράσια τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν καὶ ξένην τινὰ διάλεκτον ἄλλην. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁμιλῇ καθαρῶς ἡ νέα καὶ νὰ γνωρίζῃ τῶν πραγμάτων τὰς κυρίας λέξεις· ἐπειδὴ αὐτὴ μέλλει ποτὲ νὰ μορφώσῃ τὴν γλώσσαν τοῦ βρέφους τῆς, αὐτὴ τρόπον τινὰ μέλλει νὰ τὸ πλάσῃ κατ' ἰδίαν τῆς εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν αὐτῆς πρώτης τὴν φωνὴν τοῦτο θέλει ἀκούσει, ἀπ' αὐτὴν θέλει ζητεῖ λύσιν ὄλων τοῦ τῶν ἀποριῶν. Πόσα λοιπὸν ἄλλα πράγματα χρεωσθεῖ ἀκόμη νὰ διδαχθῇ ἢ μήτηρ διὰ νὰ εὐχαρισθῇ ἐν καιρῷ τοῦ τέκνου τὴν πολυπράγμονα περιέργειαν! Δύνανται νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ἄλλον τὴν πρώτην αὐτὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας; μήπως εἶναι εὐκολον ἔπειτα νὰ ἐξαλείψῃ τὰς στρεβλὰς ἰδέας ἀπὸ τὸ πνεῦμα, ὡς ἂν ἀπὸ παλιμψεστον; ἢ ἀπὸ τὴν καρδίαν τὰ αἰσθήματα

ὡς φυτὰ ἀκανθώδη καὶ βλαστῆσαντα μεταξὺ τοῦ καθαροῦ σίτου;

Πρέπει ἄρα νὰ θησαυρίσῃ ἱκανὰς γνώσεις ἢ καλῶς ἀναθετραμμένη νέα ὡς ἐφόδιον τοῦ μέλλοντος βίου· ἢ γεωγραφία, ἢ ἀριθμητικὴ, ἢ ἱστορία εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἂνευ μαθημάτων. Εἰς αὐτὰ δὲ πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ ἀπλᾶς τῆς φυσικῆς καὶ χημείας ἰδέας, ὅσαι ἔχουσι σχέσιν μὲ τὰ συγχύτερον προσπίπτοντα ἔμπροσθέν μας ἀντικείμενα.

Ἀλλὰ τὰ σπουδάσματα ταῦτα δὲν συμπληροῦσι τὴν καλὴν τῶν κορασίων ἀνατροφήν· ἢ νέα ὀφείλει ὄχι ὀλιγώτερον νὰ γυμνασθῇ εἰς τὰ διάφορα χειροτεχνήματα, καθὼς τὸ κέντημα, τὸ ράψιμον καὶ τὸ πλέξιμον. Συμφέρει δὲ ὁμοίως εἰς ἐκείνας, ὅσας ἢ τύχη ἐβόηθησε νὰ θυσιάζωσιν ἐν ταῦτῳ καὶ εἰς τὰς Μούσας καὶ εἰς τὰς Χάριτας. Ὁ γορὸς ἐξασκεῖ τὸ σῶμα, ἀναπτύσσει τὰ μέλη, δίδει ρυθμὸν εἰς τὸ περιπάτημα καὶ εἰς ὅλας ἀπλῶς τὰς κινήσεις, ὠφελεῖ πολὺ τὰς χλωρωτικάς καὶ χοιραδικὰς νέας· εἶναι τὸ ἀθωύτατον διασκεδάσμα ὄλων, καὶ τόσῳ συνήθης εἰς τὰς ἐσπερινὰς συνελεύσεις, ὡς θεωρεῖται ὡς ἐν ἐκτῶν πολλῶν ἐλευθερίου καὶ πεφροντισμένως ἀγωγῆς σοικείων.

Τὴν αὐτὴν δὲ ὠφελειν προξενεῖ καὶ ἡ ἵπποδρομία, καὶ τόσῳ μᾶλλον ἐπαισητῆ· ὅσο μεγάλη εἶναι ἡ ποικιλία τῶν θέσεων τῶν λούφων, τῶν πεδιάδων καὶ τῶν δασῶν, τὰς ὁποίας αἰνεῖ ἵπποδρομοῦντες διαβαίνουσι.

Ἀλλ' ἂν ἡ γυμνασία αὕτη δὲν συνειθίζεται, εἶναι ὅμως ἄλλαι πολλαί, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχη καλὸν ἐκπαιδευτικὸν κορασίον κατὰστημα· ἐγνωσόμεν δὲ τὴν αἰ-

ώραν (κούριαν), τὸ ἀναρβιχητικὸν κατάρτιον, τὸ ἡμικυκλοειδὲς σχοινίον, τὴν ἀναβάθραν καὶ ἄλλα τοιαῦτα γυμναστικὰ μηχανήματα, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὰ μεγάλα ἐκπαιδευτήρια τῶν κορασίων. (Ἀκολουθεῖ.)

Γ Ε Ω Λ Ο Γ Ι Α .

Περὶ σεισμῶν καὶ κεκτρογείου πυρῆς.

Ἐν ἀπὸ τὰ φυσικὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα μετέβαλον ἀπειράκις τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν τῆς γῆς κατάστασιν, κατετρόμαξεν ἀλλεπαλλήλως ἐφέτος τοὺς κατοίκους πολλῶν καὶ διαφόρων τόπων. Αἱ ἐφημερίδες τῆς Εὐρώπης περιεγράψαν τὴν μεγάλην καταστροφήν, τὴν ὁποίαν προσέξησεν ὁ σεισμὸς εἰς τὴν Συρίαν. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα ἠσθάνθησαν ὁμοίως τὴν νύκτα σφοδρούς κλονισμοὺς καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ εἰς τὰς παρά τὸν Ῥῆνον Γαλλικὰς καὶ Γερμανικὰς ἐπαρχίας· οἱ ἄνθρωποι ἐκινουῦντο εἰς τὰς κλίνας ἐνθεν κάκειθεν ὡς μικρὰ βροῦφα καὶ πολλοὶ μάλιστα ἔπεσον ἀπ' αὐτάς· τὰ πτηνὰ ἐταράττοντο εἰς τὰς φωλεὰς καὶ τὰ κλωβία, ἢ περιστρέφοντο περυγίζοντα μὲ βοὴν μεγάλην εἰς τὸν ἀέρα, οἱ λύχνοι ἐσβέσθησαν διὰ μιᾶς, καὶ πολλὰ ὠρολόγια ἐσαμάτησαν. Τὸ κακὸν τοῦτο προχώρησε καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἐμελλον μάλιστα νὰ πάθωσιν οἱ ἐνδοξότατοι πρωταγωνισταὶ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ δι' αὐτὴν δυστυχῆσαντες Ἰδραῖοι. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες συμπάσχουσι ἤδη μὲ αὐτοὺς τόσῳ μᾶλλον, ὅσο καὶ μετὰ τὴν ἡμέραν εἰσέτι, ὡς μανθάνομεν, δὲν ἔπαυσε νὰ σαλεύηται ἐκ διαλειμμάτων ἡ ἡρωϊκωτάτη τῶν νήσων τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης.

Διὰ τὰ κατακλιθόμενα τὰ φυσικὰ αἰτίας τοῦ σεισμοῦ πρέπει νὰ ἀποδεχθῶμεν ὡς ἀληθεῖς τὰς ἀκολουθοῦσας προτάσεις·

1. Ὅτι πῦρ καίει ἀδιαλείπτως εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς· τοῦτο ἀπεδείχθη πρὸ πολλοῦ εἰς τὰ μεταλλεῖα, καὶ τὰ ἀρτησιανὰ πηγάδια, εἰς τὸ βάθος τῶν ὑποῖων ἐπικρατεῖ πλειότερα θερμότης παρὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, αὐξάνουσα ἀπὸ αὐτῆς ὡς ἐκείνου ἕνα βαθμὸν κατὰ πᾶν 27^{ον} μέτρον, ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ πᾶν 20^{ον} μόνον.

2. Ἡ κεντρικὴ ἄρα τῆς γῆς ὕλη ἢ ὁ πυρὴν αὐτῆς εἶναι ῥευστὴ διὰ τοῦτο ἀναβλύζουσι θερμὰ ὕδατα ἀπὸ τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς, καὶ ἀέρες διάφοροι ἀναφυσῶνται ἐκεῖθεν, ἢ μύδροι καὶ τέφρα ἀναπέμπονται εἰς μακρὰ διαστήματα· ὡς 2700 μέτρα κάτω τῆς γῆς ἢ ἡμίσειαν περίπου γαλλικὴν λεύγαν πρέπει νὰ ἴναι τόση θερμότης, ὅση ἔχει τὸ βράζον ὕδωρ. Ἀλλὰ τὸ κέντρον τῆς γῆς δὲν ἐνδέχεται νὰ ἔχη πλειοτέραν θερμότητα, παρ' ὅσον εἶχεν ὅλον αὐτῆς τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου.

3. Πῶς ὅμως νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ γῆ ὀλόκληρος ἦτο κατ' ἀρχὰς ῥευστή; Τοῦτο φαίνεται μὲν ἀμέσως παράδοξον, ἀλλ' οἱ γεωλόγοι θεωροῦσιν ὡς φυσικῶς ἀποδεδειγμένον· ἐπειδὴ ὁ πλανήτης τῆς γῆς ἔχει ἑλληψοειδὲς σχῆμα, τὸ ὑποῖον κατὰ τὴν δὲν δύναται ποτὲ νὰ λάβῃ ἢ ὕλη, ἀλλὰ μόνον ὅταν περιετρεφῆται· ἐκ τούτου συμπεραίνεται ὅτι ἡ γῆ ἦτο τῶντι ἄλλοτε ὡς μᾶλλον μαλακὴ, ἥτις κινουμένη σφοδρῶς, μάλιστα εἰς τὸ μέσον, κατεσάθη κατ' ὀλίγον σφαιροειδής.

4. Ἡ γῆ εἶναι ἤδη στερεὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἄρα ἐψυχράθη. Ἀν τῶντι ἦτο διάπυρος ὅλη, ὅτε τὸ πρῶτον ὁ δημιουργὸς

γῆς τὴν ἐβρίψεν εἰς τὸ ἀπειρον τοῦ παντός διάστημα, ὅπου ἐπικρατεῖ ὑπερβολικὴ ψυχρότης (60 βαθ. ὑποκάτω τοῦ μηδενικοῦ) ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ ψυχρανθῆ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καὶ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἐστερεοποίησε τὴν βρώδη τῆς ἐπιφανείας ὕλην, καθὼς ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τοὺς ἀρχικούς αὐτῆς λίθους, οἱ ὅποιοι μὴ διαλυόμενοι εἰς κἀνὲν ὑγρὸν ἐκρυσταλλώθησαν βέβαια ἐν ὄσῳ ἐψυχραίνοντο, καθὼς μία ποσότης μετᾶλλου ἀναλυμένη εἰς τὸ πῦρ λαμβάνει τακτικὴν τινα μορφήν, ὅταν τὴν ἀφήσωμεν ἔπειτα εἰς ἡρεμίαν· ὅσον δὲ ὀγκωδέστερα τύχη αὕτη καὶ ὄσῳ περισσότερον κατέχει τύπον, τόσο αἰ ἐξοχῶνται, αἱ ὅποια σκεπάζουσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς καὶ ἀναλογουσι μὲ τὰ βουνὰ τῆς γῆς, θέλουσι σχηματισθῆ μεγαλήτερον ἀγαθὴ τύχη ἢ ψύχρανσις τῆς γῆς προώρησε τόσο, ὥστε δὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν ὡς ἀπὸ τῶ ἐσωτερικῶν αὐτῆς θερμότερον παρὰ τὴ σύνθεσις ψύχρος, ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος διατηρεῖ τὴν θερμαντικὴν τοῦ πρὸς ἡμᾶς δύναμιν.

Ἡ γῆ ἐξἄκολουθεῖ πάντοτε κατ' ὀλίγον νὰ ψυχραίνεται εἰς τὸ μέσον, ἀλλ' ἡ θερμότης μένει πάντοτε μεγάλη, ἐξατμιζομένη ἐκ διαλειμμάτων ὡς ἀν ἀπὸ στόμιον κἀμίνου εἰς διάφορα μέρη, ὅπου ἀναβλύζουσι θερμὰ ὕδατα καὶ ἀσφαλιτος, ἢ ἀναπέμπονται διάφοροι ἀέρες, ὡς ἀν καπνός.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συναγομένω ὡς πόρισμα γενικόν, ὅτι πᾶς ὄγκος μεταλλικός ἀναλυμένος, ὅταν ἀρχίσῃ νὰ κρυώσῃ καὶ νὰ μεταβληθῆ εἰς στερεὸν σῶμα κλονίζεται, σκληθεῖ, ἐκπυρσοκροτεῖ καὶ φουσκώνει τόσο μᾶλλον, ὅσῳ προχωρεῖ καὶ πλησιάζει εἰς τὸ τέλος ἢ κατάψυξις· ὁμοίως σχεδὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ ταρραχθῆ

καθ' ὅλον τὸ σῶδιον τῆς ζωῆς, ἀποθνήσκει καὶ αὐτὸς μὲ σπαιμούς πολλάκις. Ἐνεργεῖ δὲ μάλιστα ἡ μεγάλη αὕτη μεταβολὴ τὰ παράδοξα ταῦτα ἀποτελέσματα εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, ὅπου συμπίπτουσι τὸ ἤδη κρυωμένον ἢ στερεόν καὶ τὸ εἰσέτι ῥευστόν ἢ διάπυρον τῆς γῆς μέρος· ἐκεῖ τῶντι ἐξατμιζόνται διάφοροι ἀέρες, οἱ ὅποιοι ποτὲ μὲν ἀνάπτονται καὶ πυκνοῦνται, ποτὲ δὲ μένουσι περικλεισμένοι εἰς τὰ γινόμενα ἀπὸ τὴν συστολὴν τῆς ὕλης ὑπόγεια γάσματα ἢ κοιλωμάτα· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντοτε νέοι ἀέρες τοιοῦτοι γεννῶνται, τὰ τοιαῦτα γάσματα καταπνύονται πλέον μικρὰ διὰ τὰ τοὺς χωρέσωσι. Ὅθεν ἐπισφραγεύονται καὶ πληθυνόμενοι λαμβάνουσι τύσιν δύναμιν, ὥστε τίποτε δὲν δύναται πλέον νὰ ἀντισταθῆ εἰς τὴν ὀρμὴν των. Τότε σπίζοντες τὰ διαφράγματα τῶν κοιλωμάτων φέρονται ἀπὸ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο καὶ σαλεύουσι ἐν μέρει τὴν γῆν, ἢ ἀναπηδῶσιν μάλιστα ὡς ἐκνεφίαι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιφάνειαν ἀνοίγοντες ἐξόδους, ὅταν δὲν εὐρίσκωσιν ἤδη ἐτοιμους, ἀνασύροντες εἰς τὰ ἔξω διαφόρους ἀναλυμένας ὕλας, καὶ εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ ἐκρηξις τῶν ἠφαιστειῶν ἢ πυριπνῶν βουνῶν. Πολλάκις τέλος ἀνασηκόνουσι ὅλον σχεδὸν τὸν φλοιὸν τῆς γῆς, ὅσιν τοὺς κρατεῖ ἐκεῖ ὡς δεσμίους Τιτᾶνας, καὶ ἐκ τούτου συμβαίνουσι διάφορα τρομερὰ φαινόμενα, ἐπειδὴ ἡ θάλασσα ὑπερβαίνουσα τὰ ὄρια, τὰ ὅποια ἐστησεν εἰς αὐτὴν ὁ δημιουργός, κατακλύζει τὴν στερεάν καὶ πνίγει ὀλοκλήρους χώρας καὶ λαούς, καὶ ἀγέλας ζώων, ἢ ἀπωθουμένη καὶ ὀπισθοχωροῦσα ἐκβάλλει εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τὰς σκοτεινάς τῶν ὑδάτων ἀβύσσους. Ὅλοι σχεδὸν οἱ τόποι τοῦ παλαιοῦ κόσμου φέρου-

σιν ἰγνη φανερά τοιοῦτων καταστροφῶν· ἀλλ' ἐνταῦθα ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι συνέβη πρὸ 18 ἢ 20 χρόνων εἰς τοὺς αἰγιάλους τῆς Ἀχαΐας, ὅπου ἡ θάλασσα ἐπλημμύρησεν εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ τὰ λεγόμενα περὶ τῶν ἐμπροσθεν τῆς Θήρας βουτάτων ἄλλοτε ὑφάλων σκοπέλων, οἱ ὅποιοι ἀναβαίνουσι ἀκαταπαύτως, ὡς ἐφθάσαν σχεδὸν τῆς θαλάσσης τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ θέλουσι σχηματίσει νησίον μετὰ τινος χρόνου. Ἄλλοτε καταβυθίζονται βουνὰ, ἢ ἀναπηδῶσιν ὑδάτων πηγαί, καὶ αἱ χερσονήσοι χωριζόμεναι ἀπὸ τὴν ξηρὰν μεταβάλλονται εἰς νήσους.

Πολλάκις λέγει, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ἀρσφραγέμενος εἰς τὰ ὑπόγεια ἄντρα ταραττεται ἡ ἐμβαίνει ἐξαίφνης καὶ κατασαλεύει τὴν γῆν· οἱ σεισμοὶ δὲ συμβαίνουσι ποτὲ μὲν πλαγίως (ἐπικλίνται), ποτὲ δὲ κατὰκάθετον (βράζει)· καὶ οἱ μὲν ἀνοίγουσι βάραθρα (χασματῖαι), ἢ ὑποχαλῶσι τοὺς τόπους (ῥήκται), οἱ δὲ συμπίπτουσι μὲ βιαίους ἀνέμους, ἄλλοι ἐσφραγίζουσι δὲ βράχους καὶ πηλὸν ἢ ἀναβρύζουσι νέας πηγάς, ἢ τινάσσουσι τὸ ἔδαφος ἀπὸ δεξιῶν εἰς ἀριστερά καὶ ἀπ' ἀριστερῶν εἰς δεξιὰ· πολλάκις δὲ ὁ ἦχος προσπίπτων εἰς στερεοῦς καὶ σπαραγγώδεις ὄγκους ἐκβάλλει παντοδαπὰς φωνὰς, ὥστε φαίνεται πολλάκις ὅτι ἡ γῆ μυκᾶται ὡς βούς. (Ἀριστοτ. περὶ κόσμου).

Ἐπίσειον ποτε ὅτι ὁ σεισμός ἔχει προηγούμενα ἀσραπάς, καὶ βροντὰς καὶ ἄλλα παρόμοια ἀτμοσφαιρικὰ πάθη· ἀλλ' ἤδη ἐπληροφορήθημεν, ὅτι συμβαίνει χωρὶς κἀμμίαν μεταβολὴν τοῦ καιροῦ, καὶ εἰς πλήρη μάλιστα νημελίαν. Τὸ συνηθέστατον σύμπωμα, τὸ ὅποιον ἀναφέρουσι σχεδὸν ὅλοι οἱ ἀκριβεῖς τῆς φύσεως παρα-

τηρηται, είναι ή ταραχή, την όποιαν δείχνουσι τὰ άγρια ζώα, τὰ όφείδια κτλ. Πολλοί απέδωκαν τούτο εις τὸ ηλεκτρικόν ρευστόν. Άν ήτο τούτο ή αίτία, έπρεπε νά ταραττηται όμοίως και ό άνθρωπος. Διά τούτο ό γεωλόγος Βουβαίος νομίζει ότι τὰ ζώα έχοντα πολύ παρά τὸν άνθρωπον όξυτέραν τήν άκοήν, και πλησιαιότεραν μάλις εις τήν γήν, άκούουσιν ίσως τινά ήχολογίαν ή ψόφον και βοήν άποτελεσμα τής κινήσεως τῶν άέρων ύποκάτω τής γής άνάλογον με τὸν συριγμόν, τὸν όποιον άκούομεν εις τὰ κακκάβια πριν βράση τὸ ύδωρ.

Έπειδή ό ήχος και ή κίνησις διαδίδονται και εκτείνονται εις μεγάλας διαστάσεις, όταν περῶσι στερεά και όμογενή σώματα, οικοδομαί λιθοκτιστοι θέλουσι κλονισθῆ εύκολώτερον παρά άν ήσαν από ξύλον κατασκευασμένοι. Οί σεισμοί συμβαίνουσι μάλις συνεχῶς εις τούς παραλίους, σπραγγώδεις και σμφούς ή ύπεσκαμμένους τόπους. Όταν γένωσι δέ ισχυροί δέν παύουσιν εύθως και εισάπαξ ως επί τὸ πλείστον, αλλά τὸ μὲν πρῶτον διαρκούσιν ως τεσσαράκοντα ήμέρας, ύστερον δέ και έν και δύο ενίστε έτη.

Άναφέρονται δέ ως φρικτοί και έπιζημιώτατοι όλων τῶν άλλων κατά τούς τελευταίους χρόνους τής ισορίας ό σεισμός τής Λισσαβῶν, όστις κατεδάφισεν έντός ολίγου τήν μεγάλην ταύτην μητρόπολιν τὸ 1755, συμπαραλαβῶν εις βοήθειαν τὸ πῦρ έν ταύτῳ και τὸ ύδωρ, έπειδή ή μὲν πυρκαϊά εξαπλώθη παντοῦ, ή δέ θάλασσα ύψώθη ως 40 πόδας ύπεράνω τής έπιφανείας, και τεσσαράκοντα χιλιάδες άνθρωποι διά μιᾶς άφηνίσθησαν. ό σεισμός τής (Ισπανικῆς) Μουρκίας 1829, όστις κατε-

δάφισε πάμπολλα χωρία και άνοιξε χάσματα, έθεν εκέηκαν θαλάσσης κογχύλια και άλμυρόν ύδωρ. ό σεισμός τής Βοηότας 1827 όστις κατέστρεψε πολλές πόλεις, και άφῆκεν όμοίως πολλά ρήγματα και ποταμῶν άλλαξε τὸν φυσικόν δρόμον. ό σεισμός τὸν Χιλί 1822, όπου ό αιγιαλός ύψώθη πολλούς πόδας και ή θάλασσα άπεσύρθη και τὸ σκάφος ναυαγίσαντος πλοίου, εις τὸ όποιον δέν έδύναντο άλλοτε νά πλησιάζωσιν έφάνη τότε εις τήν ξηράν. έπανελήφθη δέ ό σεισμός μετά ένα χρόνον, και μόλις έπέρων 24 ώραι χωρίς νέον τιναχμόν. Ο σεισμός τὸν Χαλεπίου, όστις κατέστρεψε τήν πόλιν ταύτην τῷ 1822. ό σεισμός τῶν Ιωνικῶν νήσων 1820, ότε άνεφάνη έμπροσθεν τής άγίας Μαύρας πετρώδεις νησιδίον. ό σεισμός τὸν Sumbawa τῷ 1815, όπου από 12 χιλιάδας κατοίκων μόνον 26 επέζησαν. οι άνεμοστρόβιλοι ύψωσαν ανθρώπους και ζώα, εξεβρίζωσαν δένδρα πολλά, και ό τόπος έγένμισεν από λάβαν και τέφραν, ήτις μετέβαλε τήν ήμέραν εις ζοφεράν νύκτα, ή θάλασσα ύψώθη δώδεκα πόδας κτλ. τὰ πλοία όλα έβρίφθησαν εις τήν ξηράν, ή γῆ έσχίσθη, άνέβλυσεν ύδωρ εις πολλά μέρη, και πάλιν συνήλθεν. ό σεισμός τής Καρακῆς 1812, ήτις κατεστράφη ολόκληρος έν ρηπῇ οφθαλμοῦ, φοβερός βράχος εξέσπασεν από τὰ βουνά, άλλα εκ τούτων κατεχώσθησαν, ή ωλιγόστευσαν κατά τὸ ύψος, ό υπόγειος ήχος τής εκρήξεως ήκούετο κατά τὸν Χούμβολδ καθ' όσον διάστημα χωρίζει τήν Έλβετιαν από τὸν Βεσούβιον. και τὸ μέγιστον ὄρος ή Κορδιλέρα εκκλονίζετο πλειότερον κατά τήν πεδιάδα.

Ο σεισμός τής Καρολίνας 1811, ήτις μετεβλήθη εις σωρόν έρειπίων, τὸ άνα-

βρασθέν από τὰ σχίσματα τής γής ύδωρ έπλημύρισε 4 πόδας και έσχημάτισε μεγάλην ως μιᾶς ώρας δρόμου λίμνην.

Παρατρέχομεν ως άναλόγους πολλούς άλλους σεισμούς ως τὸν τὸν Κιτιό 1797 τὸν Cumaná 1797, τής Σικελίας 1790 όπου ή γῆ κατεβυθίσθη έν μέρει ως 30 πόδας και εκέηκαν πανταχόθεν, πετρελαιον, θειάφιον, άτμός, ζεστόν ύδωρ και χείμαρρος πηλοῦ, όστις έτρεξεν ως δύο ώρας κτλ. (2)

BOTANIKH.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ πρινοκοκκίου (Quercus coccifera).

(Ἴδε τὴν ἐπισυναπτομένην εἰκόνα.)

Τὸ προῖον τής πρίνου (τοῦ πριναρίου) είναι τόσον μᾶλλον ἄξιον πάσης προσοχῆς, καθ' ὅσον πρὸ καιροῦ, ἐξαιρέτως δὲ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τὸ ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸ προῖον τούτο ἦτον ὀπωσοῦν σημαντικόν.

Ἡ πρίνος * σκεπάζει ως ἐπὶ τὸ πλείστον θαμνοειδῶς πολλὰ ἄκαρπα, και ἄλλης τινὸς καλλιέργειας ἀνεπίδεκτα ὄρη, ἐξαιρέτως δὲ τὰ ἐν τῇ Λακεδαίμονι εὐρισκόμενα, τὰ τῆς ἐπαρχίας Μεγαλοπόλεως, Ὀλυμπίας, Κυπαρισσίων και Κορώνης.

Τὰ ὑπὸ τῶν κόκκων (coccus illicis, εἶδος μικρῶν ζωφίων, ἐντόμων) προσξηνηθέντα ἐκφύματα (ἐξανθήματα, φουσκαλίδες) εἶναι δύο εἰδῶν.

α. Ἐπάνω εἰς τὸν φλοιὸν τῶν νέων βλασταρίων.

Ταῦτα γίνονται τὸν Μάϊον μῆνα εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ δεινδρικοῦ χυμοῦ,

(*) Τὸ φυτὸν τούτου καλεῖται και «κόκκος», Δικσικρ. δ. 48. Στραβ. γ. Θεοφράστ. φυτ. ἱστορ. γ. 8. 16. ἐτι δὲ και «ὕσση», Παιυσαν. ι. 36. Ἄναλκτ. 6.

σκεπάζουσι κατ' ἀρχάς, ὡσπερ μικραὶ κοκκίαι φουσκαλίδες ὀλόγυρα τὸν φλοιόν, και γέμουσιν ἀπὸ κόκκινον χυμόν. Πρὸς τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου και μέσα τοῦ Ἰουλίου καταντῶσι τὰ ἐκφύματα ταῦτα εἰς τὸ μέγεθος τοῦ κανναβίνου σπέρματος. ό κατ' ἀρχάς ὑδατώδης χυμὸς γίνεται διά τῆς θερμῆς πηκτὸς, και αὕτη εἶναι ή έποχῆ, καθ' ἣν συλλέγονται τὰ εἰρημένα ἐκφύματα. Τὸν Αὐγούστον ἀποπίπτουσιν ἀπὸ τὰ βλαστάρια.

β'. Ἐπάνω εἰς τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ.

Όταν τὰ φυτὰ τής πρίνου και οι από τὰς ρίζας τῶν κοπέντων κλάδων τῆς ἀναδιδόμενοι βλαστοὶ ὑπερβῶσι τὸν τρίτον χρόνον, τότε ἐξ αίτίας τῆς σκληρότητος τοῦ φλοιοῦ οι κόκκοι δέν προσξενουσι πλέον ἐκφύματα, και εὐρίσκονται ταῦτα ἐπάνω εἰς τὰ φύλλα. Γίνονται δὲ αὐτὰ πρὸς τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου και διαρκούντος τοῦ Μαΐου μηνὸς, και κατ' ἀρχάς μὲν εἶναι ἀσπροδερά, έπειτα ὅμως γίνονται ὑπόχλωρα, και τέλος κατ' ὀλίγον κόκκινα. Τὰ ἐκφύματα ταῦτα δέν χρησιμεύουσιν εἰς ἐκφύματα, και εὐρίσκονται ταῦτα ἐπάνω εἰς τὰ φύλλα. Γίνονται δὲ αὐτὰ πρὸς τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου και διαρκούντος τοῦ Μαΐου μηνὸς, και κατ' ἀρχάς μὲν εἶναι ἀσπροδερά, έπειτα ὅμως γίνονται ὑπόχλωρα, και τέλος κατ' ὀλίγον κόκκινα. Τὰ ἐκφύματα ταῦτα δέν χρησιμεύουσιν εἰς βαφήν, ὅθεν και δέν συλλέγονται. Διά νά επαυξήση λοιπὸν ή προαγωγή τούτων τῶν ἐκφυμάτων, πρέπει οὗτος ό θάμνος ἀφοῦ φθάση τὸ τρίτον έτος, νά απογυμνωθῆ, και τότε τὰ νέα βλαστάρια καλύπτονται ἀπὸ τὰ ἐκφύματα τὸ ἐρχόμενον ἤδη θέρος. Πρὸς ἀποφυγὴν μεγάλου κόπου και ἐξόδων, καθ' ὅσον τὰ φύλλα τοῦ θάμνου τούτου εἶναι ἀκανθώδη, ή ἀπογύμνωσις αὕτη ἐγινεν ἔως τώρα διά μέσον τῆς κατακάυσεως. έπειδή ὅμως ή πρίνος ἀπαντᾶται συχνάκις πλησίον άλλων δασῶν, ἐτι δὲ και ἀνάμεσα αὐτῶν, ό τρόπος οὗτος τῆς ἀπογυμνώσεως συνεισέφερε πολὺ εἰς ἐρήμωσιν τῶν δασῶν και τῶν σχεδῶν

πανταχοῦ εὐρισκομένων γυμνῶν ὄρεων. Ἦτον μὲν ἢ γνώμη τινῶν, ὅτι οὗτος ὁ θάμνος πρέπει νὰ κατακαῆ, διὰ νὰ ἐπαυξήσωσιν ὅσον τάχιστα οἱ ἀπὸ τὰς ρίζας ἀναδιδόμενοι βλαστοὶ, ἀλλὰ νεώτεροι ἀπόπειραι ἀπέδειξαν σαφῶς, ὅτι καὶ διὰ τῆς μέσον τοῦ πελέκειως (τσεκουρι) γενομένης ἀπογυμνώσεως προέκυψαν εἰς τὴν ρίζαν οἱ χυμωδέστατοι βλαστοὶ, καὶ ὅτι οἱ θάμνοι κατεκάρησαν ἕως τῶρα μόνον ἀπὸ ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων ὀργάνων καὶ πρὸς ἀποφυγὴν μεγαλητέρου κόπου.

Τοῦτο λοιπὸν τὸ προῖον, χρησιμεῖον ὡς τὸ κρεμίζει εἰς βαφὴν, συναγοράζεται ἀπὸ μεσίτας εἰς Καλαμάταν, καὶ μετακομίζεται εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου ὁ Ἀλῆ-Πασσᾶς συνέστησε βαρφεῖον διὰ τὰ φέσια, μὲ τὰ ὅποια γίνεται ἐμπόριον σημαντικὸν εἰς τὴν ἀνατολήν.

Διὰ νὰ μὴ ἀποστερηθῆται ὅμως τὸ κράτος τῶν ἐκ ταύτης τῶν δασῶν τῆς ἐπικαρπίας εἰσοδημάτων, ἐδόθη ἄδεια νὰ ἀπογυμνώνωνται καὶ εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τῆς καύσεως ἐκεῖνα τὰ θαμνώδη μέρη, μὲ τὰ ὅποια δὲν συνορεύουσι δάση ὑψηλά· πρέπει ὅμως τοῦτο νὰ γένη πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ προσωπικοῦ τῆς δασονομικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν εὐθύνην τοῦ ἐνοικιαστοῦ· ἐντεῦθεν εἶναι πιθανὸν νὰ προκύψῃ πάλιν εἰς τὸ ἐξῆς εἰσόδημα 15—20,000 δραχμῶν.

Οὐχ ἦπτον ὠφέλιμον εἶναι καὶ τὸ ξύλον τῆς πρίνου, χρησιμεῖον μάλιστα εἰς ναυπηγίαν καὶ διευθέτας κανονίων, ἐπειδὴ δὲν ὑπόκειται τόσον εὐκόλα εἰς σήψιν. (10)

ΓΕΩΡΓΙΑ.

Μεταξοσκωληκοτροφία.

Εἰς τὸ II καὶ I3 φυλλάδιον τῆς Ἀν-

θολογίας ὑπάρχει ἐρμηνεία βουβυκοτρο-
 ὅτι αἱ πλείότεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι γνωσταὶ εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ὀπωσοῦν ἐνασχολουμένους εἰς τὴν μεταξοσκωληκοτροφίαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ μετὰξην θέλει ἀποθῆ μίαν ἡμέραν τὸ κυριώτερον προῖον τῆς Ἑλλάδος, ὅσα καὶ ἂν εἴπῃ τις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὅλα ἠμποροῦν νὰ θεωρηθῶν ὡς ἀναγκαῖα· διὰ τοῦτο θέλομεν κάμει καὶ ἡμεῖς μερικὰς παρατηρήσεις ἀφορώσας κυρίως εἰς τὴν διασχέδασιν τῶν προλήψεων, καὶ τὴν προσήλωσιν τῶν περιέργων παρατηρητῶν εἰς μερικὰ ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων ἡ ἀνακάλυψις θέλει φέρεи σημαντικὴν ὠφέλειαν εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς βιομηχανίας.

Εἶναι ὁμολογούμενον ἐν γένει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀμαθίαν του κατάστασιν, ὅλα τὰ ἀποτελέσματα, τῶν ὁποίων ἀγνοεῖ τὰς αἰτίας, ἀγαπᾷ νὰ τὰ ἀποδίδῃ εἰς ὑπερφυσικὴν τινὰ δύναμιν, τὴν ὁποίαν προσπαθεῖ νὰ ἐξιλεώσῃ διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὀργάν της· τοῦτο ἐγέννησε τὸ μάγισμα ὡς πρὸς τὴν μεταξοσκωληκοτροφίαν· τοῦτο παρήγαγε τὴν πλάνην ὅτι ὑπάρχουν τινὰ ζωῦφια, ἢ πτηνὰ, τὰ ὅποια μεταφέρουν τοὺς μεταξοσκώληκας ἀπὸ τὴν μίαν οἰκίαν εἰς τὴν ἄλλην· ἐκ τούτου τὸ κλείσιμον τῶν παραθυρίων, τὰ καπνίσματα, αἱ ἐξιλεώσεις κτλ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐλευθερώσωμεν τὸν ἀπλοῦν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰς προλήψεις ταύτας, πρέπει νὰ τοῦ ἐξηγήσωμεν τὰ φαινόμενα, φέροντες αὐτὸν εἰς κατάστασιν νὰ γνωρίσῃ τὰς αἰτίας· ἄλλως ὅσα κατ' αὐτοῦ εἶπαμεν, ὅσον καὶ ἂν τὸν κατηγορήσωμεν, ὅσα ἂν τὸν περιγελάσωμεν, δὲν κατορθώνομεν τίποτε. Πῶς θέλῃς νὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὴν ιδέαν, ὅτι

ὑπάρχουν πτηνὰ, τὰ ὅποια μετακομίζουσι ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην οἰκίαν τοὺς μεταξοσκώληκας, ὅταν παρατηρῆ ὅτι ἀπ' ἴσας καὶ ὁμοίας ἐπιμελείας, διὰ τοῦ αὐτοῦ σπόρου, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὡς ἔγχιστα οἰκημάτων, ὁ μὲν ἀπολαύει σημαντικωτάτην ποσότητα μετὰξης, ὁ δὲ ἀσήμαντον, καὶ ὅταν βλέπῃ ὅτι εἰς τὴν δεῖνα οἰκίαν ἀποτυγχάνει ἡ μεταξοσκωληκοτροφία, εἰς τὴν δεῖνα ὄχι· τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ ἔγῃ τοὺς λόγους του, οἱ ὅποιοι νὰ ἦναι πολλὰ φυσικοὶ, ἀλλ' ὡς ἄγνωστοι εἰς τοὺς χωρικοὺς τοὺς ἀναγκάζουν νὰ τοὺς ἀποδίδουν εἰς ὑπερφυσικὴν δύναμιν, καὶ νὰ ἐκπίπτουν οὕτως εἰς γελοίας προλήψεις.

Ἐπικρατεῖ εἰς πολλὰ μέρη μία πρόληψις ὅτι ὑπάρχουν ζωῦφια τινὰ περρωτὰ, τὰ ὅποια μεταφέρουν τοὺς μεταξοσκώληκας ἀπὸ μίαν οἰκίαν εἰς ἄλλην. Ἡ πρόληψις αὕτη ἐπήγαγε βέβαια ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ ἴσῃν ποσότητα σπέρματος δὲν προάγουν δύο γείτονες τῶν αὐτῶν ἀριθμῶν τῆς μετὰξης. Ἐτι μᾶλλον πείθονται οὗτοι, ὅταν βλέπωσιν, ὅτι ἐνθ' ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταξοσκωλήκων τοῦ ἐνὸς αὐξάνει ἐπαισθητῶς, τοῦ ἐτέρου ὀλιγοστεύει μὲ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν. Ἀφοῦ δὲ μεταχειρισθῶσιν ὅλα τὰ γνωστὰ καὶ συνήθη μέσα πρὸς ἀποφυγὴν, καὶ δὲν κατορθώσωσι τίποτε, ἀπελπισθέντες καταφεύγουσι τέλος πάντων εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν δύναμιν· καὶ ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι ἀγαποῦν περισσότερο νὰ διαδίδωσι θαύματα, παρὰ νὰ προσηλῶνωσιν τὸν νοῦν των εἰς τὴν εὑρεσιν τῆς ἀληθείας, διὰ τοῦτο ἰσορραεῖα διάφοροι, διαδιδόμεναι ἀπὸ στόμα εἰς στόμα λαμβάνουσι ἱκανὴν ἰσχυρὴν εἰς τὰς ἀδυνατάς τῶν ἀμαθῶν κεφαλῶν. Ἄλλ' ἡμεῖς ἄς προσπαθήσωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν αὐτὸ τὸ φαινόμενον.

Ἡ πυκνότης εἰς ὅλα τὰ πράγματα φέρεи βλάβην σημαντικὴν· τοῦτο εἶναι γνωστότατον· εἰς τοὺς μεταξοσκώληκας ὅμως εἶναι ὀλεθρία· πολλὰκις ἄνθρωποι θέσαντες εἰς μικρὰν ἔκτασιν οἰκήματος πολλὴν ποσότητα μεταξοσκωλήκων δὲν ἀπῆλυσαν οὐδὲ τὸ τρίτον τῆς μετὰξης, τὴν ὁποίαν ἄλλοι διὰ τῆς αὐτῆς μὲν ποσότητος τοῦ σπόρου, εἰς πλειοτέραν ὁμῶς εὐρυχωρίαν οἰκήματος ἀπῆλυσαν· ἕως ἐδῶ τὸ φαινόμενον ἐξηγεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ. Ὄταν δηλαδὴ ληρθῶσιν ὅλαι αἱ προφυλάξεις, ὥστε κανεῖς τῶν μεταξοσκωλήκων νὰ μὴ χαθῆ, εἶναι ἐπόμενον ὅτι τοσοῦτος ἀριθμὸς σπόρων, προάγει τοσαῦτα κουκούλια, καὶ ταῦτα κατὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν μεταξοσκωλήκων θέλουσι παρῆξει τοσαύτην μετὰξην· ὅταν ὅμως ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν σπόρων συνίσταται ἀπὸ χιλίους κόκκους, τὰ δὲ κουκούλια εὐγαίνουσι τέσσαρες χιλιάδες· τί πρέπει νὰ υποθέσῃ ὁ χωρικός; ἐδῶ ἀναγκάζεται νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν δύναμιν.

Ἀπὸ παρατηρήσεως, τὰς ὁποίας ἐν μέρει κατὰ τύχην καὶ ἐν μέρει ἐκ περιεργείας ἔκαμα, ἐβεβαιώθην ὅτι ὠρισμένος ἀριθμὸς σκωλήκων παρήγαγε τετραπλοῦν ἀριθμ. κουκουλίων. Ἡ αὐξήσις, τὴν ὁποίαν κατὰ πρῶτον παρετήρησα, μ' ἐκίνησε τὴν περιέργειαν, ὥστε εἶδον ὅτι εἰς ὀλίγων ἡμερῶν διάστημα ἐδιπλασιάζετο ὁ ἀριθμὸς τῶν σκωλήκων· μεμαχρυσμένος ἀπὸ τὰς δημῶδεις προλήψεις ἐπροσπάθησα νὰ εὑρῶ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ φαινομένου· τοῦτου ὅλαι αἱ παρατηρήσεις μου συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ ὅτι ὁ σκώληξ οὗτος πρέπει νὰ ἦναι καὶ ζωοτόκος εἰς τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν φαίνεται μὲ τὴν μορφήν τοῦ σκώληκος. Δὲν ἤμην εἰς καιρὸν νὰ

κάμω πλέον ἐφηρμοσμένας παρατηρήσεις· διὰ νὰ ἰδῶ τὸν σκώληκα τοῦτον καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ τοκετοῦ, διὰ νὰ βεβαιώσω τὸ πρᾶγμα μὲ πλειοτέραν θετικότητα· δίδων ὅμως τὴν ἀφορμὴν ταύτην ἐλπίζω ὅτι πολλοὶ θέλουν λάβει τὴν περιέργειαν νὰ κάμωσι τοιαύτας παρατηρήσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας μέλλει νὰ προκύψῃ μέγα ὄφελος. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας θέλω ἐπαναλάβει μὲ πλειοτέραν προσήλωσιν, καὶ ἐλπίζω νὰ ἀνακαλυφθῇ ἕνα τόσον περίεργον φαινόμενον.

Δοθέντος τούτου τίς δὲν θέλει ἐξηγήσει εὐκολώτατα πλέον, ὅτι ὅσον ἀραιότερον διατηροῦνται οἱ μεταξοσκώληκες, τοσοῦτον εὐτραפוῦσι καὶ πολλαπλασιάζονται, ὅσον δὲ συσφίγγονται, τόσον ἐξασθενοῦσι, καὶ ὅχι μόνον δὲν πληθύνονται διὰ τοῦ τοκετοῦ, ἀλλὰ φθείρονται μάλιστα καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκ τοῦ σπόρου προαχθέντες μεταξοσκώληκες;

Ἰπάρχει μία πρόληψις ὅτι εἰς τινὰς μὲν οἰκίας ἐπιτυχαίνει ἄριστα καὶ πάντοτε ἡ μεταξοσκωληκοτροφία, εἰς τινὰς δὲ ὅχι, μ' ὅλον ὅτι πολλάκις ἔχουν τὴν αὐτὴν θέσιν, τὴν αὐτὴν μορφήν, κεῖνται ὑπὸ τὰς προσβολὰς τῶν αὐτῶν ἀνέμων κτλ., ὥστε κάμμία προφανὴς αἰτία παράγουσα τὸ ἀνόμοιον τοῦτο ἀποτέλεσμα νὰ μὴ ὑπάρχῃ ὕστερον ἀπὸ παρατηρήσεις περὶ τοῦ φαινομένου τούτου· ἰδοὺ τὶ συμπεραίνω. Εἶναι πολλὰ γνωστὸν ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος, ὅτι ὅταν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς μεταξοσκωληκοτροφίας συμβῶσι θρονταί, οἱ μεταξοσκώληκες βλάπτονται σημαντικᾶ· διὰ μιᾶς ἐξασθενοῦν, νεκρόνονται, καὶ φθείρονται· ἡ βλάβη αὕτη συμβαίνει γενικῶς, ἀλλ' εἰς μερικὸς ἢ φθορὰ ἀποβαίνει τόσον ἐξολοθρευτικὴ, ὥστε δὲν μένει

οὐδεμία ἐλπίς εἰς τὸν γεωργόν. Πολλάκις ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐργασίας του ὁ σκώληξ καὶ ἐντὸς τοῦ κουκουλίου του ἀποθνήσκει, ὁ δὲ πτωχὸς στερεῖται ὀλοτελῶς τῶν κόπων του, καὶ ματαιοῦνται αἱ ἐλπίδες του καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνόμιζεν, ὅτι ὑπερεπήδησε τοὺς κινδύνους· ἡ ἰδέα αὕτη ἀντιπαρατιθεμένη μὲ ἐκείνην, ὅτι τὸ πῦρ τοῦ κεραυνοῦ δὲν καίει τὴν μετάξην, μ' ἔκαμε νὰ ὑποπτεύσω ὅτι ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχῃ ἐν εἶδος ἀντιπαθείας τοῦ μεταξοσκώληκος πρὸς τὴν ἠλεκτρικὴν ὕλην, ὅτι ἂν ᾔθελε γένει περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀρκετὴ ἔρευνα καὶ ᾔθελε γνωρισθῇ ἡ αἰτία τῆς φθορᾶς τοῦ σκώληκος, ἴσως ᾔθελεν εὐρεθῆ καὶ ἡ θεραπεία τοῦ κκοῦ, τὸ ὁποῖον πάντοτε σχεδὸν κάμνει μεγάλην φθοράν. Ἰσως ἀπομακρύνοντες τὴν ἠλεκτρικὴν ὕλην, ἢ διευθύνοντες αὐτὴν εἰς ἕνα ὠρισμένον μέρος, ὡς ἐκ τῶν ἀλεξικεραυνῶν, ᾔθελον δυνθῆ νὰ προφυλαξῶσι τοὺς σκώληκας ἀπὸ τὴν φθοράν, τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσι μὲν εἰς τὰς βροντάς, δὲν φαίνεται ὅμως νὰ ᾔναι ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῶν βροντῶν, ἀλλὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἐνδεχόμενον λοιπὸν εἰς μίαν οἰκίαν κειμένην ὑπὸ τὴν μέγα δένδρον, ἢ περιέχουσαν ὕλας ἐλκυσσας τὸν κεραυνόν, νὰ μὴν εὐτυχῇ ἡ μεταξοσκωληκοτροφία, ἐνῶ συμβαίνει τὸ ἐναντίον εἰς ἄλλην ἂν καὶ μὴ ἀπέχουσαν πολὺ τῆς πρώτης, εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν συντρέχουν τὰ αὐτὰ περιστατικά.

Πολλοὶ συνιστοῦν ὡς ἀναγκαῖον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεταξοσκωληκοτροφίας τὸ κλείσιμον τῶν παραθυρίων. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατήνησαν εἰς τοῦτο οἱ ἄνθρωποι χωρὶς διόλου λόγον· ἐνδέχεται νὰ παρεξηγήθῃ ὁ ἀληθὴς λόγος, καὶ νὰ ἐσκεπάζθη μὲ ὑπερφυσικὴν τινὰ αἰτίαν, διότι

ὁ ἀμαθὴς ἀγαπᾷ νὰ θαυμάζῃ καὶ καταφρονῇ ὅσα δύναται νὰ ἐννοήσῃ. Εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας, καὶ μάλιστα αἱ ἐξαφνικαὶ, καὶ ὅταν δὲν γίνονται κατὰ μικρὸν, φέρουν πολλὴν βλάβην εἰς τοὺς μεταξοσκώληκας· ὅταν ὅμως τὰ παράθυρα εἶναι κλεισμένα, ἡ θερμοκρασία μεταβάλλεται δυσκολώτερα καὶ ἀργότερα· ὁ χωρικὸς βλέπων, ὅτι ὅταν τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας του μένου ἀνοικτὰ, οἱ μεταξοσκώληκες εὐλόγηται, ὅταν δὲ μένου κλεισμένα, δὲν ὑποφέρουν διόλου βλάβην, ἢ πολλὰ ὀλίγην, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τὴν ἀποδίδει εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν δύναμιν ἢ ἂν καὶ τινες τὴν ἐγνώρισαν, ἐπειδὴ ἐξὸν τὴν ἐξηγήσωσιν εἰς τὸν χωρικόν, αὐτὸς μὴ βλέπων κἀνὲν ἐξαίσιον εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, τὴν καταφρονεῖ καὶ δὲν τὴν φυλάττει αὐστηρῶς καὶ ἀκριβῶς, ἀναγκάζονται νὰ τὴν σκεπάζωσι μὲ τὸ κάλυμμα τοῦ ἐξαίσιου, καὶ τῆς ὑπὲρ ἄνθρωπον δυνάμεως· πολλάκις εἰς τὰς προλήψεις ταύτας ἠμποροῦν νὰ συνετέλεσαν καὶ τοπικαὶ περιστάσεις. Ἐνα παράθυρον, λόγου χάριν, μιᾶς οἰκίας θεωρεῖται ὡς στοιχειωμένον, καὶ ἂν μὲν ἀνοικτὸν φέρει τὸν ὄλεθρον εἰς τοὺς μεταξοσκώληκας· ὁ χωρικὸς βλέπων τὸ ἀποτέλεσμα καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ τὴν αἰτίαν πιστεύει τὴν ὑπερφυσικὴν ταύτην δύναμιν· ὅταν ὅμως φωτισθεὶς ἐννοήσῃ ὅτι τὸ παράθυρον ἐκεῖνο ἦτον φθοροποιὸν εἰς τοὺς μεταξοσκώληκας διὰ τὸν ἀπ' αὐτὸ εἰσερχόμενον θερμὸν καὶ νοσῶδη ἀνεμὸν, τότε θέλει βεβαιωθῆ ὅτι ἀποφεύγει τὸν κίνδυνον μὲ μόνον τὸ ἀπλοῦν κλείσιμον χωρὶς νὰ κάταφυγῇ εἰς ἐξίλασμούς καὶ ἄλλα ὅμοια.

Τὸν δρόμον τοῦτον τῶν παρατηρήσεων

ἀκολουθοῦντες ἐν γένει θέλομεν ἀπαλλάξει τὸν λαὸν ἀπὸ πλήθους ματαιῶν προλήψεων, καὶ θέλομεν δυνθῆ νὰ διευθύνωμεν τὸ πνεῦμά του εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν συμφερόντων του ἐλευθερόντες αὐτὸν ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ νὰ ἐνεργῇ μηχανικῶς. (Ἀκολουθεῖ.)

ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΑ.

Εἶναι εὐκόλον νὰ διακρίνωμεν ἂν τὰ αὐγά (ὠὰ), τὰ ὁποῖα βάλλομεν ὑποκάτω τῆς ὄρνιθος περιέχουσι ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ πουλίου ἐμβρυον· ἀρκεῖ νὰ τὰ κυττάζωμεν μὲ τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἢ τοῦ κηρίου· ἐπειδὴ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι μέρος ἄδειον εἰς τὴν μύτιν καθαυτὴ τοῦ αὐγοῦ, θέλου γεννῆσαι πετεινόν· ἂν δὲ τὸ κενὸν τοῦτο εὐρίσκειται εἰς τὰ πλάγια, τότε ἂς προσμένωμεν νεοσσίδας εἴτε ὄρνιθας.

Τὰ παχέα πουλῖα πρέπει νὰ πωλῶνται, ἐπειδὴ αὐτὰ εὐκολώτερον ἀποθνήσκουσιν, ὅταν εὐνουχίζονται. Ἡ ἐργασία δὲ αὕτη γίνεται συνήθως τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν γέννησιν τῶν πουλιῶν· ὁ θάνατος συμβαίνει περισσότερος ὅταν ὁ χρόνος τύχῃ βροχερὸς, ἢ ὅταν ᾔναι πολλὴ ζέση.

Ὅταν διὰ τὴν ψύχραν τοῦ χειμῶνος αἱ ὄρνιθες κάθονται ἐξώρας εἰς τὰ αὐγά, οἱ ἐπιτήδειοι γεωργοὶ ἐκβάλλοντες τὰ πτερὰ τῆς κοιλίας τῶν εὐνουχισμένων πετεινῶν (καπωνίων), καὶ κεντοῦντες αὐτὴν μὲ μαύρον κνίδην (τζουκνίδαν) τοὺς βιάζουσι νὰ ἐκπληρῶσι, καὶ καλῆτερα μάλιστα, τὸ ἔργον τῶν ὄρνιθων, καθήμενοι ἐπάνω εἰς τὰ αὐγά, καὶ προσέχοντες περισσότερον παρ' αὐτάς εἰς τὰ πουλῖα.

Καλῆς ὄρνιθος σημεῖα εἶναι τὸ μελάνον χροῶμα, τὸ καλὸν μέγεθος, ἡ μεγάλη κεφαλὴ καὶ ὁ κρεμασμένος ἐπάνω αὐτῆς

λόφος (χαρχάλι). Αί ὄρνιθες ἔχουσι καὶ αὐταὶ ἐλαττώματα φυσικὰ ἢ ἐπικτητα· τινὲς εἶναι φιλόνεικοι καὶ θυμοειδεῖς, ἄλλοι γεννώσι σπανίως, ἢ κἀθηνταῖ αὐταῖς εἰς τὰ αὐγὰ ἢ τὰ σπῶσι, ἐνίοτε μάλιστα καὶ τὰ τρώγουσι· ἄλλοι κἀθηνταῖ πολὺ γλίγωρα δηλ., ἀφοῦ γεννήσωσι μόνον 7 ἢ 8 φραγῖς. Πρέπει λοιπὸν νὰ καθαρῖζωμεν τὸν ὄρνιθωνα ἀπὸ ὅλας τὰς τοιαύτας ὄρνιθας καὶ ἰδιαίτερας ἀπὸ τὰς γραιάς. Αἱ ὄρνιθες ἀρχίζουσι νὰ γεννῶσι ἡμέραν παρ' ἡμέραν μάλιστα περὶ τὰ μέσα τοῦ Φεβρουαρίου. οἱ ἀφρονώτατοι μῆνες εἶναι ὁ Μάρτιος καὶ Ἀπρίλιος. Συνήθως κἀθηνταῖ εἰς τὰ αὐγὰ ἀφοῦ γεννήσωσι 16 ὡς 18. Τοῦτο δὲ συμβαίνει κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ἀπριλίου. Ὅσας δὲν θέλομεν ν' ἀφήσωμεν νὰ καθήσωσι, πρέπει νὰ χωρίζωμεν εἰς ἰδιαίτερον μέρος, καὶ μετὰ 10 ἢ 12 ἡμέρας πάλιν ἀρχίζουσιν ἐκ νέου νὰ γεννῶσι.

Δὲν εἰμπορεῖ ποτὲ νὰ ζεστάνῃ ἡ ὄρνιθα περισσότερα παρὰ 14 ἢ 15 αὐγὰ· πρέπει νὰ διαλέγωμεν μετὰ τούτων τὰ χονδρότερα καὶ νὰ τὰ σημειώνωμεν καθ' ἡμέραν.

Εἶναι γνωστὸν εἰς πολλοὺς βέβαια, ὅτι εἰς τὴν Αἴγυπτον βάλλουσι τὰ αὐγὰ εἰς φούρνου ἔχοντα ἀνάλογον μὲ τῆς ὄρνιθος θερμότητα καὶ ἐκεῖ γίνονται τὰ πουλῖα. (2)

H Θ Ι Κ Α.

1. Τὰ χρέη, τὰ ὅποια ὀφείλομεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, πρέπει νὰ λογιζῶνται ὡς τὰ πρῶτα καὶ τὰ κεφαλαιδέστερα· ὅθεν δὲν εἶναι ἄξιος συγγνώμης ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις μετὰ μὲν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων συνανασφύρεται πάντοτε καὶ καθ' ἑκάστην· περὶ ἑαυτοῦ δὲ ἀμελεῖ τοσοῦτον,

ὥστε δὲν φροντίζει παντάπασι νὰ ἐξερευνήσῃ καὶ νὰ ἐξευγενίσῃ αὐτὸς ἑαυτόν. Ὅστις περιφέρεται τὴν ἡμέραν ὄλην ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ προσμένει τρόπον τινὰ τὴν τροφήν του ἀπὸ ξένους καὶ εἰς ξένα, γίνεται τέλος καὶ αὐτὸς εἰς τὴν αὐτοῦ οἰκίαν ξένος. Ὅστις ζῆ πάντοτε εἰς διασκεδάσεις, ἀναγκάζεται νὰ ζητῇ παραμυθίαν εἰς τὴν μετὰ τῶν ἀργῶν ἀνθρώπων ἀναστροφὴν, χάνει τὴν εἰς ἑαυτὸν πεποιθήσιν, καὶ τελευταῖον ἀθυμεῖ, ὅταν ποτὲ εὐρεθῇ μόνος, καὶ λάθῃ χρεῖαν διασκεδάσεως.

2. Πρόσεχε λοιπὸν νὰ μὴν ἀμελῆς τὸν πλησίον καὶ πρῶτόν σου φίλον, τοῦτέστι τὴν ἰδίαν σεαυτοῦ καρδίαν, τοσοῦτον, ὥστε νὰ τὴν εὐρίσκῃς ἐρήμην καὶ κενὴν, ὡσάκις θέλεις νὰ ἐξαντλήσῃς ἐκ τοῦ βάρους αὐτῆς παρηγορίαν καὶ ἀναψυχὴν. Φεῦ! ἔρχονται στιγμαὶ, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν τολμᾶς νὰ ἐγκαταλειφθῆς εἰς σεαυτόν, ἂν καὶ ὑπὸ πάντων ἐγκαταλειμμένος, στιγμαὶ, κατὰ τὰς ὁποίας ἢ μετὰ σεαυτοῦ ἀναστροφή εἶναι ὁ μόνος σου παρήγορος. Τὶ θέλεις γίνεαι εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἂν δὲν ζῆς μετὰ σεαυτοῦ εἰς εἰρήνην, καὶ ἂν καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦτο ἀποτύχῃς τῆς προσδοκωμένης βοηθείας; Στοχάσου, ὅτι κινδυνεύεις διπλοῦν κίνδυνον, ὅτι δηλ. δὲν θέλεις δυνῆθαι ποτὲ νὰ γνωρίσῃς ἀκριβῶς τοὺς ἀνθρώπους, δὲν θέλεις μάθει ποτὲ, πῶς πρέπει νὰ φέρεσαι πρὸς αὐτοὺς, ἂν πρῶτον δὲν γνωρίσῃς σεαυτόν, καὶ διδαχθῆς, πῶς ἔχεις νὰ μεταχειρίζεσαι τὴν καρδίαν σου.

3. Ἄν θέλῃς δὲ, συνανασφύρομενος μετὰ σεαυτοῦ, νὰ εὐρίσκῃς παραμυθίαν, εὐτυχίαν καὶ ἡσυχίαν ψυχῆς, ἔσο πρὸς σεαυτόν ἐπίσης προφυλακτικὸς καὶ δίκαιος, καθὼς

καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, ὥστε σεαυτὸν μήτε διὰ τῆς ἀδικίας νὰ λυπήσῃς, μήτε διὰ τῆς ὀλιγωρίας ν' ἀμελήσῃς, μήτε διὰ τῆς κολακείας νὰ διαφθείρῃς.

4. Φροντίζε περὶ τῆς υγείας τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς σου, ἀλλὰ πρόσεχε, μὴν ὑπερεκθληθῆς καὶ τὰ δύο. Ὅστις καταναλίσκει τὰς δυνάμεις τοῦ σώματός του, ἐκεῖνος καταναλίσκει περιουσίαν, δυναμένην νὰ τὸν ὑψώσῃ ποτὲ ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον, καὶ χωρὶς τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ ἐπὶ γῆς θεσσαυροὶ εἶναι ἀνωφελεῖς καὶ ἄχρηστοι· ὅστις δὲ τρομάζει καὶ τὸ λεπτότατον ἀνεμίδιον, καὶ φοβεῖται καὶ τὸν ἐλάχιστον πόνον, καὶ τὴν μικροτάτην γύμνασιν τῶν μελῶν του, ἐκεῖνος ζῆ ζῶν ἀθλίαν, καὶ ζητεῖ εἰς μάτην, ὅταν ἔλθῃ καιρὸς, νὰ μεταχειρισθῇ τὰς φυσικὰς του δυνάμεις, νὰ φέρῃ εἰς κίνησιν τὰ σκωριασμένα ἐλαττήρια. (4.)

Π Ο Ι Κ Ι Α.

Βραουλία. Εὐρίσκονται εἰς τὴν Μαρηνῶν, ἀλλ' ὀλιγώτερα παρὰ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ρηνωγιανέου, πολλὰ εἶδη πεταλούδων τοῦ γένους βόμβυκος, τῶν ὁποίων ἡ κάμψη περιλείεται εἰς κουκούλιον, ἀφοῦ νῆση μεταξὺν χονδροτέρων παρὰ τὸ σῆνηδες, ἀλλὰ δυνατὴν καὶ ἐπιτήδειον εἰς ὑφαντουργίαν στερεῶν ὀθονίων· ὁ μοναχὸς Mestre κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ μὲ τὴν μεταξὺν ταύτην ἀξιόλογον καὶ σερεώτατον ὕφασμα.

— Εἰς τὸ τελευταῖον βιβλιεμπορεῖον τῆς Λειψίας ἐφάνησαν 3467 βιβλία νέα, ἐνῶ ἦσαν 332 εἰς τὸ 1589, 731 εἰς τὸ 1616, καὶ 2115 εἰς τὸ 1780.

— Ἡ κατασκευὴ τῆς ζαχάρεως ἀπὸ

σεῦτλα (κοκκίνογούλια) προοδεύει καὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν πολὺ ἀπὸ τίνος. Ἐπειδὴ εὐρίσκονται τυλάχριστον 30 ἐργαστήρια ζαχαροποιῶν εἰς ἐνέργειαν καὶ ἡ φυτεία τῶν εἰρημένων βολβορρίζων λαχάνων αὐξάνει καθ' ἡμέραν· θέλομεν δώσειν ἴσως εἰς τὸ ἀκύλουθον φύλλον ἀπλήν καὶ εὐκόλον ἐξήγησιν τῆς ζαχαροποιίας ταύτης.

— Ἐπενόησαν ἀπὸ τίνος καιροῦ εἰς τὴν σοφὴν καὶ βιομηχανικὴν Ἀγγλίαν νὰ ἀναπληρώσωσι τὰ σπειροειδῆ ἐλατήρια τῶν ὠρολογίων ἢ χρονομέτρων μὲ ὕαλον καὶ τὸ δοκίμιον τοῦτο ἐπέτυχεν ἄριστα. Ἐπειδὴ ἡ ὕλη αὕτη εἶναι μὲν εὐθραυστος, ἔχει ὅμως ὄλην τὴν ἀναγκαίαν ἐλαστικότητα. Ἐξήτησαν δὲ πρῶτον νὰ εὐρωσι ποῖον ψυχρὸς δύναται νὰ ὑποφέρῃ ὑέλινον ἐλατήριον, καὶ παρατηρήθη ὅτι ἀντέχει ὡς τοὺς 18 βαθμοὺς ὑποκάτω τοῦ μηδενικοῦ· ἐκτὸς δὲ τούτου ὑποφέρει ὁμοίως πολλὰ καλὰ καὶ τὸν πάταγον, τὸν ὁποῖον προξενεῖ ἡ ἐκπυρσοκρότησις πυροβολικοῦ ἢ σφαιροβολικοῦ ὄπλου.

Τὸ ἐφωδιασμένον μὲ τοιοῦτον ἐλατήριον χρονομέτρον, ἂν ὑποβληθῇ κατὰ τύχην εἰς 32 βαθμῶν θερμότητα δὲν μεταβάλλει τὸν δρόμον του εἰμὴ κατὰ 40 δευτέρα λεπτὰ εἰς 24 ὥρας, ἐνῶ ἄλλα χρονομέτρα ἔχοντα ἐλατήριον χρυσοῦν μένουσιν ὀπίσω ὡς 8 πρῶτα καὶ 4 δευτέρα λεπτὰ, χαλκῶδινον δὲ ὡς 6 καὶ 25.

— Εἰς τὸ κακάσιχον τοῦ σχολείου τῶν νομικῶν ἐν Παρισίοις κατεγράφησαν ἐφέτος 3278 μαθηταὶ, εἰς δὲ τὸ τῆς ἰατρικῆς 2145.

— Οἱ K. Gye καὶ Hugues ἀεροναῦται τοῦ Λονδίνου μέλλοντες νὰ ἀεροναυτησῶσιν, ἔγραψαν πρὸς τὴν Παρισιακὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν προσφέροντες χάριν

δύο τόπους εἰς δύο μέλη τῆς σοφῆς ταύτης ὀμηγύρεως, τὰ ὅποια ἤθελον ἐκλεχθῆ παμφηρεῖ. Ἡ ἀεροναυτιλία συνίσταται, καθὼς πολλοὶ βέβαια γνωρίζουσιν, εἰς τὸ νὰ ὑψωθῆ κἀνεὶς εἰς τὸν ἀέρα καὶ νὰ διατρέξῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον μακρυνὰ διαστήματα, καθήμενος ἐντὸς μιᾶς μεγάλης σφαιράς ἀπὸ βερνικωμένον παννιον, ἢ ὅποια γεμίζουσα ἀπὸ ἀέρα τινὰ λεγόμενον ὑδρογόνον γίνεται ἐλαφροτέρα παρά τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, καὶ ἀκολουθῶς συγχωρεῖ εἰς αὐτὴν νὰ ὑψωθῆ ἕως οὐ γένῃ ἀφαντος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἄνθρωπος συνερίζόμενος μὲ τὰ πτηνὰ ἀναβαίνει πολὺ ὑψηλότερα παρ' αὐτὰ, καὶ ἤθελε μεταβαίνει ἀπὸ τόπον εἰς τόπον μεταξύ ὀλίγων στιγμῶν, ἂν ἐγνωρίζε νὰ διευθύνῃ τὴν ἐναέριον αὐτοῦ μηχανήν· ἀλλ' ἡ μέθοδος αὕτη μέχρι τοῦδε δὲν ἐφευρέθη· Ἐσχάτως μόνον ὁ Κ. Godin Γάλλος ἔγραψεν εἰς τινὰς ἐφημερίδας τῶν Παρισίων, ὅτι ἀφ' οὗ ἐμελέτησε πολλοὺς χρόνους, ἐφευρέθηκε τρόπον νὰ διευθύνῃ τὸ ἀερόστατον ὡς μὲ πηδάλιον, ἔχει δὲ οὗτος βάσιν ἀρχῶς ἀναμφισβητήτους τῆς φυσικῆς καὶ γεωμετρίας. Περιμένομεν νὰ μάθωμεν ἀκριβοστερέας περὶ τοῦ πράγματος πληροφορίας. Ἐντοσοῦτω δὲ θέλομεν προσφέρει εἰς ἕν τῶν προσεχῶν φύλλων περιγραφὴν ἐκτεταμένην καὶ ὅσω δυνατὸν εὐκατάληπτον τῆς ἀεροναυτικῆς μηχανῆς.

— Θέλει γενῆ εἰς Λονδίνον κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα δημοπρασία σπανίων ἀδαμάντων· 8 ἐκ τούτων τῶν πολυτίμων λίθων ἐλαφρυαγωγῆθησαν εἰς τὴν μεγάλην πόλιν τῆς Ἰνδίας δεκὰν ἀπὸ τὰ συμμαχικὰ τῶν Ἀγγλων στρατεύματα, τὰ ὅποια

διοικεῖ ὁ Μαρκέσος Ἀσέγγ. Ὁ μέγιστος δὲ ὄλων τῶν ἀδαμάντων βαρύνει 357 κόκκους σίτου. Θέλουσι πωληθῆ προσέτι καὶ πολλὰ κειμήλια τῆς πριγγιπέσσης Charlotte μεταξύ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται ὁ ῥοδοειδῆς ἀδάμας τοῦ σουλτάν Σελίμ βαρύνων 63 κόκκους, ὁ σφαιρικὸς ἀδάμας, ὅστις ἐστόλιζε τὸ παράσημον τοῦ ἁγίου πνεύματος, τὸ ὅποῖον ἐφόρει ὁ φονευθεὶς βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος 15., ἄλλος ἀδάμας 108 κόκκων τοῦ Ἰωσήφ Βονοπάρτη, τὰ ἀδαμάντινα ἐνώτια τῆς φονευθείσης βασιλίδος τῶν Γάλλων βαρύνοντα 100 κόκκους· εἰς σάπφειρος 75 κερατίων, ἄλλος 223 κόκκων βάρους καὶ διάφορα ἀντικείμενα κειμήλια. (3)

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

— Ἐφάνη πρὸ ἡμερῶν ἡ *Ανατομία* τοῦ Κ. Μαυροκορδάτου, σύγγραμμα ἀναγκαϊότατον καὶ ὠφελιμώτατον.

— Ἐκδίδεται καὶ ἄλλη ἐφημερίς, ἡ *Φήμη*, εἰς τὴν νεοσυστηθεῖσαν τυπογραφίαν τοῦ Κ. Παπαδοπούλου.

— Τὰ *πολεμικὰ ἀπομνημονεῦματα* τοῦ Κ. Χ. Πεῤβραιβοῦ μεταφράζονται ἤδη καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν παρὰ τοῦ Κ. Δ. Ἀνσέλμου.

— Εἰδοποιοῦνται οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ διδαχθῶσι τὴν ἰχνογραφικὴν, ὅτι ἐσυστήθη ἰχνογραφικὸν σχολεῖον εἰς τὸ κατάστημα τῶν πολιτεχνικῶν συλλογῶν, τὸ ὅποῖον ἀνοίγει διὰ τοὺς φοιτῶντας εἰς αὐτὸ κάθε κυριακὴν ἀπὸ τὰς 8 ἕως τὰς 12 π. μ. Οἱ μαθηταὶ διδάσκονται δωρεάν.

